

ZAPISI

Danijela Trškan

Učni načrti za srednješolsko zgodovino v Veliki Britaniji

Uvod

V Veliki Britaniji je zgodovina obvezen predmet od 5. do 14. leta, potem pa je od 14. do 16. leta izbirni. Zgodovina spada od 11. do 16. leta med predmete nacionalnega učnega načrta. Nacionalni učni načrt tako ne velja za izobraževanje od 16. do 18. leta.¹ Neobvezno srednje šolanje je tako od 16. do 18. leta, kjer je zgodovina tudi izbirni predmet.²

Ker v času srednje šole angleški učenci opravljajo dva izpita, prvi je pri 16. letih kot zaključek obveznega šolanja (General Certificate of Secondary Education ali kratko GCSE), drugi pa pri 18. letih kot pogoj za vpis na univerze (General Certificate of Education ali kratko GCE), sta v nadaljevanju predstavljena oba učna načrta. Oba učna načrta lahko imenujemo izpitna učna načrta, saj pripravljata učence na srednješolski izpit.

V Angliji, Walesu in Severni Irski je šest izpitnih centrov za izpit GCSE, ki pripravljajo izpitne učne načrte: The Midland Examining Group (MEG); The Northern Examinations and Assessment Board (NEAB); Northern Ireland Council for the Curriculum Examinations and Assessment (NICCEA); The Southern Examining Group (SEG); Welsh Joint Education Committee (WJEC); EDEXCEL Foundation London (ULEAC).³ Za izpit GCE pa je osem izpitnih centrov: Associated Examining Board (AEB); University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES); Northern Examinations and Assessment Board (NEAB); Edexcel Foundation London (ULEAC); Northern Ireland Council for Curriculum, Examinations and Assessment (NICCEA); Oxford and Cambridge Examinations Assessment Council (OCEAC); Scottish Examination Board (SEB); Welsh Joint Education Committee (WJEC).⁴

¹ Glavne reforme na področju vzgoje in izobraževanja so bile leta 1988, ko je bil uveden nacionalni učni načrt, manjše spremembe pa tudi leta 1993 in 1996 za posamezne izpite. Zakon iz leta 1988 je določil pripravo natančnih ciljev (Attainment Target), učnih programov (Programmes of Study) ter načinov ocenjevanja dosežkov učencev glede na cilje. Za pripravo ciljev, programov in načina ocenjevanja so bili oblikovani izpitni centri. O tem več: Mihevc, B. (1990). Reforma srednjega izobraževanja v Veliki Britaniji. V: Primerjalne raziskave srednjega izobraževanja v nekaterih evropskih državah. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, str. 192.

² Srednje šole so: skupne (comprehensive), splošne (grammar), moderne (modern) in tehniške (technical), te so od 11. do 16. leta; od 16. do 18. leta pa so sekundarne, neuniverzitetne šole (npr. Sixth form college, Further education college). V Angliji imajo zgodovino po 1 uro na teden od 5. do 7. leta, 2 uri na teden od 7. do 14. leta. Euroclio. (1995). Bulletin 3. European Standing Conference of History Teachers Associations, str. 14–15. Od 14. do 16. leta imajo zgodovino tri ure tedensko, od 16. do 18. leta starosti pa 5 ur. Število ur je lahko tudi različno, saj je število ur za posamezne predmete odvisno od šol in njihovih predmetnikov oz. izpitnih učnih načrtov. Ura je dolga od 50 do 55 minut.

³ Rayner, E., Stapley, R. (1997). GCSE World History, Longman Study Guides. Harlow: Addison Wesley Longman, str. 10–15.

⁴ Townley, E. (1998). A-level and AS-level Modern History, Longman Study Guides (Updated edition). Harlow: Addison Wesley Longman, str. 0.

Ker je v Veliki Britaniji veliko izpitnih centrov, ki pripravljajo različne učne načrte in tudi izvajajo eksterne izpite, je bil za analizo izbran Londonski izpitni center ULEAC, ki pokriva predvsem jugovzhodni del Anglije.⁵

Učni načrt za izpit GCSE

Vsak učni načrt za izpit GCSE mora slediti navodilom za oblikovanje izpitnega učnega načrta, ki ga predpiše šolski organ The Qualifications and Curriculum Authority. Ta navodila zahtevajo, da mora izpitni učni načrt za zgodovino vsebovati dolgoročne splošne učne cilje (kot so učenje glavnih vprašanj, dogodkov, osebnosti in razvoja v obdobjih ali v različnih temah), glavne pojave in značilnosti obdobj, družb in situacij (in tudi družbeno, kulturno, versko in etično raznolikost družb in izkušenj mož in žena v teh družbah), poglobljene ali splošne teme, zgodovino iz različnih vidikov (in tudi tehnološko, znanstveno, versko in estetsko zgodovino), različne vire informacij primernih za obdobje (kot so pisni ali vizualni viri, ročni izdelki, glasba, ustna poročila, stavbe itd.).⁶

V nadaljevanju je predstavljen izpitni učni načrt Londonskega izpitnega centra iz leta 1998, ki vsebuje štiri programe. Program A vsebuje evropsko in svetovno zgodovino 20. stoletja; program C vsebuje britansko družbeno in gospodarsko zgodovino (od druge polovice 18. stoletja do okrog leta 1950); program D vsebuje šolske zgodovinske projekte (npr. o britanski ali ameriški zgodovini 19. stoletja, o medicini, kriminalu ...), program E pa vsebuje teme iz britanske in svetovne zgodovine 20. stoletja (npr. Veliko Britanijo, ZDA, Sovjetsko zvezo, Kitajsko, Nemčijo ...). Učni program vključuje zgodovinske teme od konca 19. stoletja do današnjih dni.⁷

Glavni namen zgodovine po tem učnem načrtu je pomagati učencem "razumeti sedanost v kontekstu preteklosti, povečati zanimanje za preteklost, dati učencem občutek identitete (skozi zgodovino se učenci naučijo o svojih izvorih in zgodbah o svojih družinah ter o drugih skupinah, ki jim pripadajo), pomagati učencem razumeti lastno kulturo in dediščino, prispevati k učenčevemu znanju in razumevanju drugih držav in kultur v sodobnem svetu (tolerantnost in spoštovanje kulturne različnosti), vzgajati in izobraziti s sredstvi predmetnega študija (saj zgodovina sloni na znanstvenem raziskovanju, sistematični analizi in vrednotenju, argumentih, iskanju resnice), uvajati učence v metodologijo zgodovine; pripraviti učence na nadaljnje življenje."⁸

Učni program A vsebuje splošne teme in poglobljene teme. Splošne teme predstavljajo daljši pregled zgodovinskih dogodkov in so bile za leto 1998: Pojav moderne Britanije

⁵ V Veliki Britaniji ocenjujejo zunanje izpite zunanji ocenjevalci po vnaprej določenih kriterijih, ki jih pripravijo izpitni centri. V spričevalu, ki ga izda izpitni center, so navedene ocene posameznih predmetov.

⁶ Povzeto po: GCSE Regulations and Criteria. (1995). London: SCAA, str. 47.

Pri načrtovanju učnih ur morajo učitelji upoštevati vsebino oz. široko temo; izpitni cilj, ki se bo preverjal; izbor virov, učbenikov, učnih listov in drugih učil; vprašanja oz. tipe nalog; oblike dela (skupinsko, individualno, šolsko, domače); ocenjevanje dela: izpitne cilje in ocenjevalne kriterije; vrednotenje dela učencev; vrednotenje nalog (skupni pregled) in ocenjevalne kriterije za naloge (prilagoditev). White, Carol. (1992). Strategies for the assessment and teaching of History. A handbook for secondary teachers. Longman, str. 13.

⁷ Povzeto po: History. 1998 Syllabuses A, C, D and E. (1998). London: London examinations, str. 6.

⁸ Povzeto in prevedeno po: Teaching History. (1995). London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 27–28.

V Severni Irski in Welsu je dodana tudi lokalna zgodovina. Sylvester, David. (1995). Change and continuity in history teaching 1900–1993. V: Teaching History. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 21.

(1868–1914); Pot do vojne: Evropa (1870–1914); Nacionalizem in neodvisnost v Indiji (1900–49); Vpliv vojne na Britanijo (1900–50); Pojav moderne Kitajske (1911–70); Vzpon in padec komunistične države: Sovjetske zveze (1928–91); ZDA (1941–80); Britansko spreminjanje vloge v svetu (1945–90); Odnosi med velesilama (1945–90); Konflikt in iskanje miru na Bližnjem vzhodu (1948–92).⁹ Vsaka splošna tema ima tri splošne didaktične poudarke in 5–6 specifičnih vsebinskih poudarkov; skupaj je 10 splošnih tem, 30 splošnih didaktičnih poudarkov in 54 specifičnih didaktičnih poudarkov. Tematizacija učne vsebine je zelo jedrnata in enostavno sistematično prikazana.

Npr. pri splošni temi Odnosi med velesilama 1945–90 bi morali kandidati spoznati vpliv konca zavezniške koalicije, boj za svetovno nadvlado in popuščanje ter novo ureditev. Glavni didaktični poudarki oz. problemi so konkretni in jasno izraženi: Izvor Hladne vojne in razdelitev Nemčije; Trumanova doktrina, Marshallov načrt in sovjetski odgovor; NATO in Varšavski pakt, oboroževalna tekma; Narava hladne vojne: Berlin, Madžarska, Kuba in razlike med komunističnimi in nekomunističnimi družbami; Popuščanje napetosti: vloga Reagana in Gorbačova.¹⁰ Zasnova te splošne teme je zelo enostavna in vsebuje samo najpomembnejše dogodke in procese, ki so vplivali na odnose velesil po letu 1945.

Poglobljene teme pa so bile za leto 1998 izbrane iz različnih geografskih področij: Ruska revolucija (1910–24); 1. svetovna vojna in konec vojne (1914–1919); Gospodarska kriza in New Deal: ZDA (1929–41); Nacistična Nemčija (1930–39); 2. svetovna vojna (1939–45); Konec apartheida v Južni Afriki (1982–94); Konflikt v Vietnamu (1963–75).¹¹ Vsaka poglobljena tema vsebuje uvodno predstavitev oz. tri splošne didaktične poudarke in šest specifičnih vsebinskih poudarkov; skupaj je sedem poglobljenih tem, 21 splošnih didaktičnih poudarkov in 42 specifičnih vsebinskih poudarkov. Tudi pri poglobljenih temah je tematizacija učne vsebine jedrnata in enostavno sistematično prikazana.

Npr. pri poglobljeni temi Nacistična Nemčija 1930–39 so glavni splošni didaktični problemi, zakaj je nacistična stranka dobila oblast leta 1933, razvoj nacistične države, vpliv nacistične vlade na ljudi v Nemčiji. Glavni specifični vsebinski poudarki pa so: Hitler, nacizem in nacistično mišljenje; Vzpon nacizma: vloga Hitlerja; Oblikovanje totalitarne države in odstranitev opozicije; Nacistična država: propaganda, šolstvo, mladinska gibanja, umetnost, šport in zabava; Rasizem, državljanstvo in ravnanje z manjšinami, preganjanje Židov, opozicija proti nacistični vladi; Družbeni-socialni vpliv nacizma na družbene razrede, vloga in status ženske, zaposlitvene možnosti v gospodarstvu.¹² Didaktični poudarki so konkretni in bolj podrobni kot npr. v slovenskem učnem načrtu ter vključujejo tudi kulturni razvoj in vsakdanje življenje ljudi.

Učni načrt A iz leta 1998 vsebuje sodobno evropsko in svetovno zgodovino, kjer je 10 splošnih tem, ki obsegajo daljše obdobje (ok. 50 let) in 7 poglobljenih tem, ki obsegajo krajše obdobje (10–15 let). Pri splošnih temah prevladuje vojaška in politična vsebina, poglobljene teme pa poleg vojaške in politične vsebine, vključujejo tudi družbene in kulturne vsebine. Učni načrt bi lahko v Sloveniji uporabili kot primer za sestavo tem pri izpitnem katalogu. Nekatero teme bi bile lahko splošne oz. obsežnejše, druge pa bolj ozke in poglobljene. Preverjanje poglobljenih tem pa bi bilo lahko tudi s pomočjo nalog, ki bi se nanašale na pisne in vizualne vire ali z esejskimi nalogami.

⁹ History, 1998 Syllabuses A, C, D and E. (1998). London: London examinations, str. 7.

¹⁰ Ibid., str. 12.

¹¹ Ibid., str. 7.

¹² Ibid., str. 14.

Ker pa je učni načrt izpitni načrt, vsebuje natančna navodila, ki zahtevajo, da se morajo v izpitnih polah preverjati kratkoročni (specifični) cilji in izbrani del vsebine iz učnega načrta. Vprašanja morajo biti sestavljena nedvoumno in oblikovana v skladu z nivoom znanja učencev. Vprašanja morajo biti enake težavnosti zaradi možnosti izbire in morajo vsebovati podatke, kako se ocenjujejo.¹³ Vse izpitne pole morajo biti sestavljene tako, da lahko učenci različnih sposobnosti pokažejo svoje znanje, sposobnosti in dosežke, kar pomeni, da lahko pokažejo, kaj znajo, razumejo in kaj lahko naredijo.¹⁴

Navodila nacionalnega organa (the Qualifications and Curriculum Authority) pa še posebej zahtevajo, da so vsi izpitni cilji v skladu z nacionalnimi kriteriji zgodovine, ki zahtevajo od učencev, da znajo "obnoviti, vrednotiti, izbrati znanje in ga uporabiti v razumljivi in povezani obliki; uporabiti in razumeti koncepte vzrokov in posledic, kontinuitet in sprememb, podobnosti in razlik; gledati na dogodke in bistvene probleme oz. vprašanja s stališči ljudi v preteklosti; pokazati sposobnosti, ki so potrebne za proučevanje različnih zgodovinskih virov."¹⁵ Vsi ti cilji se preverjajo tudi pri dveh izpitnih polah za program A. Prvi cilj je, da morajo kandidati obnoviti, izbrati, organizirati in pokazati znanje iz vsebine učnega programa. Drugi cilj je, da morajo kandidati opisati, analizirati in razložiti glavne pojave in dogodke, spremembe in značilnosti obdobj, družb in dogodkov. Tretji cilj je, da morajo kandidati analizirati zgodovinske vire in interpretacije; razumeti, analizirati in ovrednotiti opise in interpretacije dogodkov v zgodovinskem kontekstu.¹⁶ Prvi in drugi cilj sta vredna 60%, tretji cilj pa 40%. Obe poli imata 75% vrednost (1. pola 40% in 2. pola 35%). Obvezno je tudi šolsko interno celoletno delo, ki je pri učencih vredno 25% celotne ocene. 1. pola vključuje 1. in 2. cilj ter vsebuje krajša vprašanja prostih odgovorov in krajše esejske naloge, 2. pola pa 1. in 3. cilj in vsebuje vprašanja, ki se nanašajo na pisne ali slikovne vire.¹⁷

Učni načrt predlaga, da učenci izberejo in preštudirajo dve temi iz splošnih tem in dve temi iz poglobljenih tem ter dve temi za šolsko interno delo. Ponavadi so šole oz. učitelji, ki izberejo teme. Ker se kandidati pripravljajo samo iz dveh splošnih tem in iz dveh poglobljenih tem, poznajo zelo podrobno samo te teme, splošnega znanja o zgodovinskem dogajanju v 20. stoletju pa nimajo, kot ga imajo npr. dijaki v Sloveniji.

Program šolskega internega dela mora biti v skladu z vsebino učnega programa A pri vsaj dveh temah. Gre lahko za splošen ali poglobljeni študij. Šole morajo program šolskega internega dela za dve temi predložiti izpitnemu centru, ki potem izdela kriterije za odobritev programa in izdela tudi naloge. Za šolsko delo naj bi učenci in učitelj porabili četrtno učnega časa. Kandidati morajo oddati dve nalogi, eno nalogo za eno temo. Nalogi preverjata dva od treh zahtevanih ciljev (prvega cilja, ki je obnovev znanja, ne preverjata). Ena naloga mora preverjati drugi cilj, kjer morajo učenci opisati, razložiti in analizirati glavne pojme in dogodke; druga naloga pa tretji cilj, kjer morajo učenci analizirati vire in različne interpretacije. Vsaka naloga ima 50 točk. Kandidatov odgovor mora imeti najmanj 1250 besed, ne več kot 2000 za vsako temo.¹⁸ Naloge se lahko rešujejo v šoli in deloma tudi

¹³ Pravila in kriteriji za oblikovanje učnega načrta zgodovine so podana v publikaciji GCSE Regulations and Criteria. (1995). London: SCAA.

¹⁴ McAleavy, T. (1995). Meeting pupils' learning needs. Differentiation and progression in the teaching History. V: Teaching History. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 157.

¹⁵ Medley, R, White, C. (1995). Assessing the national curriculum. Lessons from assessing history. V: Teaching History. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 221.

¹⁶ History, 1998 Syllabuses A, C, D and E. GCSE. (1998). London: London examinations, str. 5.

¹⁷ History, 1998 Syllabuses A, C, D and E. GCSE. (1998). London: London examinations, str. 4. Cilji so isti kot pri GCSE Regulations and Criteria. (1995). London: SCAA, str. 47.

¹⁸ History, 1998 Syllabuses A, C, D and E. (1998). London: London examinations, str. 17.

doma. Izpitni centri tudi sestavijo za 2. in 3. cilj opisne kriterije, ki jih morajo učitelji upoštevati pri ocenjevanju teh nalog.¹⁹

Npr. za izpit leta 1998 je Londonski izpitni center pripravil naloge za štiri teme: München leta 1938, Prohibicija, Rusija 1914–17 in Hitlerjev puč leta 1923. Vsaka tema vsebuje najmanj enajst različnih pisnih ali vizualnih virov, potem štiri esejska vprašanja in štiri vprašanja, ki se nanašajo na vire. Esejska vprašanja preverjajo obnovitev znanja, zgodovinske koncepte (vzroke in posledice, spremembe). Vprašanja na vire pa preverjajo razumevanje podatkov v virih, uporabo podatkov iz virov, analizo in vrednotenje virov glede uporabnosti ter vrednotenje trditev oz. interpretacij.

Glavni namen šolskega dela je, da učenci poglobijo in razširijo znanje, da uporabljajo veliko virov in da se navajajo na ocenjevanje. Ocene, ki jih učitelji dajejo učencem, morajo poslati izpitnemu centru za moderacijo. Izpitni center določi moderatorja za vsak šolski center. Za moderacijo mora učitelj predložiti ocenjevalni list, list o spremljanju učenčevega napredka in primere učenčevih rešenih nalog. Šolsko delo pri učencih razvija sposobnost zgodovinske analize in interpretacije različnih virov ter jih tako navaja na poenostavljeno znanstveno raziskovanje. Ker v Sloveniji pri pouku zgodovine še ni tako vključeno poenostavljeno zgodovinsko raziskovanje, bi lahko ta primer šolskega dela predstavljal enega od modelov, kako naučiti učence uporabljati, analizirati in vrednotiti različne vire. Seveda pa bi morali v Sloveniji takšne naloge na poglobljene teme dobro pripraviti.

Če primerjamo predstavljeni angleški izpitni učni načrt s slovenskim srednješolskim učnim načrtom za gimnazije, lahko ugotovimo, da je tematizacija vsebine pri angleškem izpitnem načrtu povsem drugačna, saj prevladujejo eksemplarični primeri zgodovinskih dogodkov oz. monografska razporeditev učne vsebine s progresivno časovno razvojno projekcijo, pri slovenskem pa je kronološko progresivna razporeditev vsebine.

Posebnost je tudi, da imajo angleški učitelji oz. učenci možnost izbire tem, ki pokrivajo glavne dogodke in procese različnih geografskih področij oz. svetovne zgodovine, pri slovenskih učnih načrtih pa je vsebina usmerjena v evropski prostor, učenci oz. učitelji pa nimajo možnosti izbire tem. Angleški učni načrti natančno določajo obvezno število tem, ki jih morajo obdelati za pripravo na izpit.

Posebnost je tudi, da imajo slovenski učni načrti več metodičnih napotkov kot angleški učni načrti, saj pri angleških učnih načrtih že splošni cilji (še posebej pa specifični izpitni

¹⁹ Ibid., str. 66–68: kriteriji za drugi in tretji cilj. Drugi cilj: "Nivo 1: pokaže znanje ustrezno izbrani tematiki na razumljiv način; enostavno poroča z opisi zaporednih dogodkov in podrobnosti (1–15 točk). Nivo 2: pokaže enostavne razlage na jasn in strukturiran način; razlage kažejo na razumevanje ustreznih pojmov; pokazano znanje je zadostno (16–30 točk). Nivo 3: pokaže logične in razumljive razlage in analize, ki kažejo na pravilno razumevanje ustreznih pojmov; pokazano znanje je ustrezno izbrano (31–45 točk). Nivo 4: pokaže logične, razumljive in izdelane argumente, ki so podprti z natančno izbranim znanjem; razlaga in analiza kažeta obvladanje ustreznih pojmov (46–50 točk)." Tretji cilj: "Nivo 1: razume, da so podatki iz virov lahko uporabljeni za odgovore v določenih zgodovinskih nalogah; razume omejen obseg dokazov in izbira podatke iz njih; kaže razumevanje, da je preteklost lahko predstavljena na različne načine (1–15 točk). Nivo 2: lahko poda jasne in enostavne ocene o vrednosti virov; lahko interpretira in izbira dokaze ter sestavi enostavne sinteze; lahko ugotovi različne načine, kako je preteklost predstavljena in ponuja nekatere razlage, zakaj te razlike obstajajo (16–30 točk). Nivo 3: lahko poda logične in podkrepljene ocene o vrednosti virov v danem zgodovinskem kontekstu; uporablja dokaze z zavedanjem pristranskosti in doseže veljavne zaključke; lahko ugotovi in razloži različne predstavitve in interpretacije preteklosti; lahko dokaže z uporabo ustreznega izbranega znanja, zakaj te razlike obstajajo in poskuša kritično vrednotiti opise in interpretacije (31–45 točk). Nivo 4: lahko poda logične in podkrepljene ocene o vrednosti virov v danem zgodovinskem kontekstu; uporablja dokaze samozavestno in z razlikovanjem in pride do pravih zaključkov; lahko kritično vrednoti različne interpretacije zgodovinskega razvoja in dogodkov, kritično in zanesljivo vrednoti opise in interpretacije (46–50 točk)."

cilji) nakazujejo metodične oblike pouka. O učnih sredstvih, oblikah in metodah odločajo učitelji, saj morajo izdelati individualni letni učni načrt v skladu z nacionalnim učnim načrtom za zgodovino in v skladu z izpitnim centrom, kjer morajo upoštevati izpitne cilje in izbrane vsebine izpitnega centra. Zato posamezni izpitni učni načrti ne vsebujejo metodičnih navodil. Vendar pa lahko na podlagi strukture izpita predvidevamo, kakšne oblike in metode dela prevladujejo v razredu. Najpogostejše oblike dela so skupinsko delo, diskusije v skupinah, potem domače naloge učencev, kjer morajo napisati različne vrste pisnih izdelkov (npr. eseje), odgovarjati na vprašanja, ki se nanašajo na vire ipd. Delo učencev je povezano z branjem, iskanjem podatkov v knjižnicah, muzejih, arhivih, internetu itd.

Učni načrt za izpit GCE

Glavni namen izpitnih učnih načrtov za GCE je spodbuditi zanimanje za zgodovino, razviti čut za preteklost in razviti kritičen pristop k predmetu. Učenci naj bi spoznali, kaj je zgodovina, kako je napisana in kako so jo preučevali ter se usposobili za uporabo različnih virov.²⁰ Splošnih ciljev je malo, vendar pa nakazujejo pomen učenja zgodovine za razvijanje kritičnega mišljenja ob uporabi različnih zgodovinskih virov.

Vsak učni načrt mora vsebovati splošne in specifične cilje, graditi na znanju, razumevanju in spretnostih, prilagoditi se potrebam učencev, poskrbeti ustrezno osnovo za študij predmeta ali sorodnih študijev; spodbujati učence, da kritično razmišljajo ter ustvariti možnosti za razvoj spretnosti v komunikaciji, aplikaciji števil in tehnoloških informacij.²¹

Izpitni učni načrti za GCE zahtevajo od učencev, da pokažejo znanje in razumevanje zgodovinske snovi, tem in obdobjem, ki so jih preštudirali; da znajo oceniti pomembnost dogodkov v zgodovinskem kontekstu; analizirati zgodovinske interpretacije o dogodkih; interpretirati, evalvirati in uporabljati zgodovinske vire v kontekstu ter pokazati razumevanje glavnih pojmov in konceptov.²² Učni načrti zahtevajo od učencev, da pokažejo širino zgodovinskega znanja in razumevanja, tako da povezujejo ali primerjajo različne vidike obdobja, družbe, vsebine ali preštudirane teme. Ravno tako pa tudi zahtevajo od učencev, da raziščejo določeno zgodovinsko vprašanje ali problem; uporabljajo vire, poročila, argumente in interpretacije za razlago, analizo, sintezo in zaključke.²³

V nadaljevanju je predstavljen izpitni učni načrt Londonskega izpitnega centra iz leta 1998, ki vsebuje štiri različne učne programe oz. učne načrte: A, B, D in E, ki vključujejo britansko, evropsko in svetovno zgodovino. Učni načrt A vsebuje poglobljen študij britanske zgodovine in evropske zgodovine od leta 800 do leta 1975; izpitni učni načrt B vsebuje poglobljen študij nebritanske zgodovine (Odkritja, Reformacija, Francija v času Ludvika XIV.,

²⁰ Lewin, J. (1995). A and AS level, The present state of play. V: Teaching History. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 216. Vsebinska prenova izpitnih učnih načrtov je predvidena za izpit v letu 2002.

²¹ GCE Advance and advanced subsidiary examinations subject cores for History. (1997). London: SCAA, str. 2–3.

²² Ibid., str. 5.

²³ Ibid., str. 5. "Ko se bere in odgovarja na pisno gradivo, mora učenec izbrati in prebrati ustrezno gradivo, izbrati in primerjati potrebne informacije iz besedila; razumljivo povzeti dobljene informacije iz različnih virov. Ko izdeluje pisni izdelek, mora učenec vključiti natančne in ustrezne podatke v ustrezni obliki; jasno urediti gradivo in uporabiti ustrezen stil pisanja; preveriti, da je besedilo berljivo in zagotoviti, da je pomen jasn; uporabiti standardne dogovore črkovanja, ločil in slovnice ter predstaviti argument na jasn in logičen način." Prav tam, str. 5–6.

Francoska revolucija, Razlogi za 1. svetovno vojno, Rusija 1894–1924, ZDA 1917–53, Totalitarni režimi v Evropi 1919–39) in angleške zgodovine (1399–1974); učni načrt D vsebuje svetovno zgodovino od leta 1931 naprej; učni načrt E pa vsebuje poglobljen študij različnih tem evropske zgodovine od 17. do 20. stoletja, šolsko interno delo in individualne naloge.

Splošni učni cilji A, B, D in E izpitnih programov vsebujejo predvsem metodični in vzgojni vidik. Glavni namen teh programov je spodbuditi interes in povečati študij zgodovine preko pridobivanja razumevanja in znanja izbranih obdobij, pri katerih se morajo upoštevati narava zgodovinskih virov in metod, ki jih zgodovinarji uporabljajo; povečati poznavanje različnih pristopov k vidikom in obdobjem zgodovine in poznavanje različnih interpretacij določenega zgodovinskega problema ter tudi zavedanje sprememb in kontinuitet v preteklosti.²⁴

Zato specifični izpitni cilji zahtevajo preverjanje kandidatovih sposobnosti kot so sposobnost učinkovite uporabe ustreznega faktografskega znanja za prikaz razumevanja zgodovinskih obdobij v splošnem ali poglobljenem načinu; sposobnost vrednotenja in interpretacije virov kot zgodovinskih dokazov in sposobnost uporabe le-teh; sposobnost razlikovanja in ocenjevanja različnih interpretacij in mnenj; sposobnost zavedanja zgodovinskih konceptov ter sposobnost jasnega in ustreznega argumentiranja.²⁵ Ti izpitni cilji so klasificirani v tri vrste. Prvi cilj je, da učenci znajo priklicati v spomin, izbrati in prikazati natančno zgodovinsko znanje in razumevanje. Drugi cilj je, da znajo učenci predstaviti zgodovinske razlage z razumevanjem ustreznih konceptov in z vključevanjem ocen. Tretji cilj pa je, da znajo učenci interpretirati, evalvirati in uporabiti vrsto zgodovinskih virov v povezavi z zgodovinskim kontekstom in razložiti, evalvirati interpretacije zgodovinskih dogodkov iz preštudiranih tem.²⁶ Prvi cilj predstavlja 40–45%, drugi cilj 25–30% in tretji cilj 25–30% vrednosti pri dveh izpitnih polah.²⁷

Izpitni učni načrt D: Svetovna zgodovina od leta 1931

V nadaljevanju je predstavljen izpitni učni program oz. načrt D, ki vsebuje teme iz 20. stoletja. Učni načrt predstavlja vsebino, ki je vključena v dve izpitni poli. Prva izpitna pola preverja razumevanje svetovnega razvoja po letu 1931. Druga izpitna pola pa zahteva od kandidata ali poglobljen študij iz vsaj dveh geografskih področij po letu 1945 ali pa poglobljen študij ene regije skupaj s študijem vprašanj mednarodnih razsežnosti. Kandidati morajo pokazati pri obeh polah razumevanje družbenega in ekonomskega ozadja političnih dogodkov.²⁸

Izpitni učni načrt je sestavljen tako, da podaja podrobnosti in vsebinsko zasnovo izpitnih pol. Prva izpitna pola: Mednarodni problemi po letu 1931 je razdeljena v dva dela. Prvi del vsebuje štiri vprašanja, ki se nanašajo na vire, kandidat pa mora odgovoriti na dve vprašanji. Vprašanja na vire so postavljena na pet tem. Prva tema Mednarodni odnosi in zunanja politika glavnih velesil (1931–41) vsebuje 3 didaktične poudarke: Skupna var-

²⁴ GCE History, Advanced level Syllabus. (1998). London: London examinations, str. 1.

²⁵ Ibid., str. 1.

²⁶ GCE Advance and advanced subsidiary examinations subject cores for History. (1997). London: SCAA, str. 6. Podobno tudi v: GCE A/AS subject core for History. (1994). London: SCAA, str. 4.

²⁷ GCE Advance and advanced subsidiary examinations subject cores for History. (1997). London: SCAA, str. 6.

²⁸ Ibid., str. 27.

nost; Društvo narodov; Pomiritev in vzroki za drugo svetovno vojno. Druga tema Vojna in diplomacija 1941–45 ne vsebuje didaktičnih poudarkov. Tretja tema Mednarodni odnosi in zunanja politika glavnih velesil od 1945 do današnjih dni vsebuje štiri didaktične poudarke: Nastanek hladne vojne; Razvoj in konec hladne vojne; Napadi in popuščanje; Zunanji odnosi Kitajske. Četrta tema Krize mednarodnih razsežnosti od 1945 do 1990 vsebuje primere kot npr. Korejska vojna, Sueška kriza, Arabsko-izraelski konflikti, Vietnamska vojna. Peta tema Vloga OZN ne vsebuje didaktičnih poudarkov. V drugem delu je deset esejskih vprašanj, kandidati pa morajo odgovoriti na dve. Vprašanja so postavljena na zgoraj navedene teme in na še eno dodatno temo Evropa in široki svet, ki vsebuje pet didaktičnih poudarkov: Konec evropskih kolonialnih sil; Razvoj britanske zveze držav; Nastajajoči narodi; Problemi uvrščenosti in neuvrščenosti; Razvoj sveta.

Izpitna pola vsebuje teme, ki zavzemajo krajše obdobje (10 let, npr. Mednarodni odnosi 1931–41) in teme, ki zavzemajo daljše obdobje (ok. 50 let, npr. Mednarodni odnosi od 1945 do 1990) ter tako vsebuje progresivno časovno projekcijo dogodkov in procesov. Teme v prvi izpitni poli so splošne in ne vsebujejo veliko didaktičnih poudarkov. Teme vključujejo predvsem vojaško in politično zgodovino. Učenci, ki se pripravljajo na izpit, spoznajo podrobno mednarodne odnose po letu 1931, ki vključujejo pomembne vojaške in politične dogodke, vendar pa imajo na izpitu možnost pokazati znanje samo za določene dogodke zaradi izbirnosti nalog.

Druga izpitna pola vsebuje zgodovino sveta po letu 1945 in je razdeljena na pet širokih tem po geografskih področjih, ki vsebujejo po osem esejskih vprašanj. Kandidat pa mora odgovoriti na štiri vprašanja iz dveh tem, kar pomeni, da se lahko podrobno pripravlja samo iz dveh tem. Če pa se pripravlja iz več tem, potem ima možnost izbire vprašanj. Število tem pa je odvisno tudi od učiteljevega načrtovanja in izdelave letnega individualnega učnega načrta ter od števila ur, ki jih določijo šole.

Prva tema Evropa in bivša SZ vsebuje naslednje didaktične poudarke: 1. Notranja zgodovina SZ (politični sistem, ekonomija in politika); 2. Sovjetski odnosi z drugimi vzhodnoevropskimi državami; Notranja zgodovina vzhodnoevropskih držav; 3. Koraki k Evropski uniji na Zahodu, notranja zgodovina zahodnoevropskih držav, npr. Francije, Nemčije, Italije, Grčije (vendar ne Velike Britanije). Druga tema Afrika, Bližnji vzhod, Indija in Pakistan vsebuje naslednje didaktične poudarke: 1. Izkušnje bivših evropskih kolonij v Afriki po samostojnosti; Rasni spori v Južni Afriki; 2. Notranja zgodovina držav na Bližnjem Vzhodu: Egipt, Izrael, Iran, Irak, Libanon; 3. Tekmovanja med državami, še posebej med arabskimi državami in Izraelom, med Iranom in Irakom; 4. Zgodovina Indije, Pakistana in Šri Lanke po neodvisnosti; Odcepitev Bangladeša, Odnosi med narodi na indijski podcelini. Tretja tema Kitajska, Japonska, Jugovzhodna Azija in Avstralija vsebuje naslednje didaktične poudarke: 1. Ustanovitev in notranja zgodovina Ljudske republike Kitajske do današnjih dni; 2. Japonska po letu 1945 (ameriška okupacija in kasnejša politična in ekonomsko-gospodarska zgodovina); 3. Zgodovina drugih glavnih azijskih držav: Severna in Južna Koreja, Indonezija, Filipini, Severni in Južni Vietnam, Odnosi med temi državami; 4. Gospodarstvo Azije, vključujoč Hong Kong, Singapur in Tajvan; 5. Notranja in zunanja politika Avstralije in Nove Zelandije. Četrta tema Amerika in Karibi vsebuje naslednje didaktične poudarke: 1. Glavne teme iz notranje politike ZDA: rasni odnosi, državljske pravice, revščina in bogastvo, glavne politične osebnosti in gibanja, volitve, odnosi ZDA s sosedskimi državami; Notranja politika Kanade; 3. Notranja gospodarska, družbena in politična zgodovina narodov Srednje Amerike; notranja zgodovina Kube, bivših britanskih kolonij na Karibih; 4. Politična zgodovina glavnih južnoameriških držav, npr. Argentine, Brazilije in Čila, gospodarski razvoj in družbeni problemi na podcelini in njene posamezne države. Peta tema

Mednarodni problemi vsebuje naslednje didaktične poudarke: 1. Glavni sodobni problemi po letu 1945: rast prebivalstva, lakote, migracije, asimilacija prebivalstva, droge in mednarodno trgovanje; 2. Gospodarski, ideološki in družbeno-socialni problemi: razvoj in program pomoči, okolje in nezadostni materialni viri, grožnje in razpadi mednarodnih gospodarskih dogovorov, svoboda in javni red; mnogoštevilne družbe, narodne manjšine, rasni odnosi, vojaški režimi; 3. Mednarodna politična gibanja: nesporazumi in popuščanja (neuvrščенost, islamski fundamentalizem in pomembnost mednarodnih političnih gibanj).²⁹

Značilnost tem pri drugi izpitni poli je, da prve štiri teme vsebujejo notranjo politiko držav oz. določenih geografskih področij, peta tema pa svetovne mednarodne gospodarske in družbene probleme. Če bi učenci osvojili znanje vseh teh petih tem, bi imeli zelo podrobno in poglobljeno znanje o zgodovinskem dogajanju po letu 1945. Če pa učitelji oz. šole izberejo za pripravo na izpit samo dve ali tri teme, potem pa učenci določenih pomembnih zgodovinskih dogodkov po letu 1945 ne poznajo. Učitelji pa imajo seveda glavno nalogo, da pripravijo učence na izpitne teme ter jih seznanijo z reševanjem izpitnih nalog.³⁰

Tematizacija vsebine v izpitnih polah je enostavna. Prva izpitna pola vsebuje eno široko temo: Mednarodni odnosi po letu 1931, ki je razčlenjena na šest tem s 16 didaktičnimi poudarki. Druga izpitna pola vsebuje široko temo Svet po letu 1945 in je razčlenjena na pet tem, ki vsebujejo 19 didaktičnih poudarkov (3–6 na posamezno temo). Če pogledamo razmerje med širokimi temami, temami in problemi, ugotovimo, da je širokih tem in tem zelo malo, didaktični poudarki pa so tudi maloštevilni in zapisani v jedrnatih oblikah. Učna vsebina omogoča širino in globino ter ustreza splošnim in specifičnim ciljem. Tudi na podlagi analize učnega načrta oz. objektivnih dejavnikov, lahko predvidevamo učne oblike in metode, ki se uporabljajo pri pouku in pri pripravi za ta izpit. Ta izpit zahteva od učencev veliko branja in sposobnosti izbiranja, analiziranja in vrednotenja podatkov, ki jih dobijo iz različnega gradiva. Priprava na izpit tako zahteva veliko samostojnega dela učencev in predvsem metode dela z zgodovinskimi viri.³¹

Izpitni učni načrt E: Evropska zgodovina

Izpitni učni načrt E iz leta 1998 je sodobno zasnovan, saj zahteva poglobljeni študij različnih tem evropske zgodovine od 17. do 20. stoletja, šolsko interno delo in individualne naloge. Vsi ti trije načini dela predstavljajo sodobno varianto študija in preverjanja znanja pri predmetu zgodovina, zato je tudi predstavljen kot primer drugačnega preverjanja in ocenjevanja znanja učencev pri predmetu zgodovina.³²

²⁹ GCE History, Advanced level Syllabus. (1998). London: London examinations, str. 27–29. "Kandidati se morajo zavedati, da se ta izpitna pola začne leta 1945 in da razen dela E, obravnava notranjo in regionalno zgodovino. Lahko pa npr. pri drugem delu, vključuje vprašanja o notranji zgodovini Indije in Pakistana, lahko pa tudi vprašanja od odnosih med tema dvema državama. Vprašanja pri vseh načrtih lahko obravnavajo celotno obdobje po letu 1945 ali pa samo del, narodno, regionalno ali mednarodno zgodovino." Prav tam, str. 28.

³⁰ Šole, ki imajo na izbiro več izpitnih učnih načrtov in s tem več tem, nudijo učencem tudi možnost izbire. Nekateri učenci se odločijo za šole tudi na podlagi ponudbe izpitnih tem.

³¹ Metode, ki jih učitelji uporabljajo, so pogosto razlaga učitelja s pomočjo video programov, učiteljevo vodenje dela učencev, branje in raziskovanje učencev, reševanje nalog, pisanje esejskih nalog, skupinsko delo za diskusije in debate, pisanje miselnih vzorcev, vaje z zgodovinskimi viri itd. <http://www.holycross.ac.uk/Subjects/History.htm> (A-Level History, Holy Cross Sixth form College, Internet: avgust 1999).

³² Poglobljeni študij se preverja z dvema izpitnima polama, interno delo z eno izpitno polo, individualne naloge pa so ocenjene interno.

Glavni namen poglobljenega študija zgodovinskih tem, šolskega internega dela in individualnih nalog je omogočiti učencem možnost osebnega raziskovanja. Izpitni cilji (metodični vidik) tega programa predvidevajo preverjanje različnih sposobnosti kandidatov, ki so razdeljene v pet skupin: "1. sposobnost obnove izbora in prikaza zgodovinskega znanja in terminologije za prikaz razumevanja zgodovinskih tem in obdobji pri določeni tematiki; 2. sposobnost vrednotenja in interpretacije virov (primarnih in sekundarnih) z razumevanjem in izbiranjem informacij; z razlikovanjem podatkov, mnenj in ocen; z ugotavljanjem pristranskosti, vrzeli, neskladnosti v virih, s postavljanjem le-teh v zgodovinski kontekst, s primerjavo in oblikovanjem zaključkov, ki temeljijo na virih; 3. sposobnost razumevanja narave zgodovinskih procesov, vključujoč sposobnost razlikovanja med njimi in ocenjevanja različnih mnenj in interpretacij ter pristopov k študiju preteklosti in razumevanje problemov, ki nastajajo pri pisanju zgodovine; 4. sposobnost razumevanja vzrokov in posledic, sprememb in kontinuitet (stalnosti), podobnosti in razlik ter pomena posameznikov, idej, institucij, gibanj in dogodkov v zgodovinskem kontekstu; 5. sposobnost izdelave individualne raziskave."³³

Poglobljeni študij se preverja z dvema izpitnima polama in vsebuje teme, ki jih določi izpitni center. Prva izpitna pola predstavlja 30% vrednost. Kandidat izbere eno od štirih tem: 1. tema Angleška revolucija 1640–60; 2. tema Francoska revolucija do leta 1802; 3. tema Angleški socialni pogoji 1832–1914 in 4. tema Diktature v Evropi 1919–39. Vsaka tema je v posebni izpitni poli in je razdeljena v tri dele. Del A preverja 1. in 2. izpitni cilj; del B preverja 1., 2. in 4. cilj; del C pa preverja 1., 3., in 4. cilj. Del A (10%) vsebuje vprašanja, ki se nanašajo na pisne vire; del B (10%) vsebuje dve strukturirani vprašanji, kjer mora kandidat odgovoriti na eno vprašanje, vprašanje pa ima pisno ali vizualno sporočilo, ki je le osnova za pisanje in za podvprašanja; del C vsebuje (10%) pet esejskih vprašanj, kjer kandidat odgovori le na eno vprašanje. Kandidati pišejo dve uri in 30 minut.³⁴ Druga izpitna pola predstavlja 20% vrednosti in preverja 2. in 3. cilj. Kandidat izbere eno od tem, ki so razpisane vsako leto (sestavljene so iz štirih tem prve pole) in so v posebni poli: za prvo polo Nevtralnost in udeleženci v prvi državljanski vojni; za drugo polo Teror 1793–94; za tretjo polo Emancipacija žensk 1870–1914 in za četrto polo Stalinova notranja politika v tridesetih letih. Za vsako temo učni načrt navaja primerne učbenike in drugo literaturo. Izpitno polo kandidati rešujejo 2 uri in 30 minut, 15 minut pa imajo na voljo za uvodno branje virov.³⁵

Vprašanja, ki so v tej poli, preverjajo, če je kandidat sposoben izbrati podatke, analizirati vire; razlikovati in razložiti interpretacije in podatke iz virov; razložiti vrsto virov; oceniti kolikšna je razlika med interpretacijami; pokazati razumevanje koristnosti in omejitve različnih načinov zgodovinskega pisanja; uporabljati svoje znanje in vključevati vire za dokazovanje razumevanja problemov v izpitnih polah itd.³⁶

Prva in druga izpitna pola zahtevata pripravo na izpit iz vsaj ene teme, kar omogoča zelo poglobljen in podroben študij določene tematike. Če bi npr. kandidati izbrali temo Diktature v Evropi 1919–39, bi prva pola vsebovala naslednje teme, ki bi se preverjale z esejskimi nalogami in nalogami na vire: Italija (vzpon Mussolinija in fašistov, fašistična vlada in politika do leta 1939, zunanja politika 1919–39); Nemčija (problemi Weimarske Nemčije, vzpon Hitlerja in nacistov, nacistična vlada in politika do leta 1939, zunanja politika

³³ GCE History, Advanced level Syllabus. (1998). London: London examinations, str. 30.

³⁴ Ibid., str. 32.

³⁵ Za vsake štiri leta so izbrane druge teme za drugo polo. Tako so teme od leta 1999 do 2002: Propad Weimarske Nemčije in vzpon Hitlerja 1923–33; Čartisti; Žirondisti in Jakobinci 1792–98.

³⁶ GCE History, Advanced level Syllabus. (1998). London: London examinations, str. 53.

1919–39); Sovjetska zveza (Lenin 1919–24, boj za oblast, Stalin, Trocki, Stalinova vlada in politika do leta 1939, zunanja politika 1919–39). Dodatne teme za eseje bi bile še: Posledice za Evropo po koncu 1. svetovne vojne; Problemi v demokratičnih državah med obema vojnama; Španija 1919–39; Avtoritarne vlade v manjših državah in njihova politika do leta 1939; Mednarodni odnosi in vzroki za drugo svetovno vojno. Druga pola pa bi preverjala temo Stalinova notranja politika v 30. letih. Kandidati bi morali prebrati različno literaturo, ki jo predlaga učni načrt kot pripravo na reševanje te pole.³⁷

Šolsko interno celoletno delo se preverja z eno polo, ki prinaša 30% vrednosti celotne ocene. Šola izbere temo za preverjanje, izpitni centri jo morajo odobriti in pripraviti naloge. Kandidat mora oddati štiri naloge. Prvi dve nalogi obsegata največ 2500 besed, vsaka naloga pa ima 10% vrednosti. Drugi dve nalogi pa obsegata največ 1500 besed, vsaka pa ima 5% vrednosti. Ocenjevanje nalog je po kriterijih, ki preverjajo 3. in 4. cilj (sposobnost razumevanja zgodovinskih konceptov in interpretacij). Tema, ki jo izberejo učitelji in ne izpitni centri, se ne sme ujemati s temami iz poglobljenega študija, obdobje pa mora zajeti najmanj 100 let. Za to interno šolsko delo naj bi učitelji in učenci porabili okrog eno tretjino ali eno četrtino celotnega učnega časa.³⁸

Temo za individualno nalogo izbere kandidat in prinese 20% vrednosti k celotni oceni. Pri nalogi se preverjajo vsi izpitni cilji. Naloga mora imeti največ 6000 besed (brez literature, opomb in prilog). Vsebovati mora poročilo o raziskovanju (10%) in raziskovalno nalogo (10%). Nalogo oceni učitelj in zunanji moderator.³⁹ Tema naloge, ki jo kandidat izbere, ne sme biti povezana z izpitnimi temami druge izpitne pole, lahko pa se navezuje na teme iz prve izpitne pole ali na temo šolskega internega dela. Naloga je lahko v pisni obliki ali v nepisni obliki (npr. računalniški program ali video predstavitev ipd.). Pri poročilu o raziskovanju se preverja peti cilj. Poročilo mora vsebovati načrt za raziskavo, raziskovalno vprašanje ali problem, obseg, izbor virov; evalvacijo uporabljenih virov, razpravo o vplivu na raziskavo; revizijo načrta raziskave in razloge za to revizijo; zaplete glede ureditve najdenih in izbranih podatkov. Pri raziskovalni nalogi pa se preverjajo 1., 2., 3. in 4. cilj. Raziskava mora vsebovati naslov, poglavja, predstavitev zaključkov, razpravo o omejitvah virov v odnosu do izbrane teme, potrebo po nadaljnjem raziskovanju, uporabljeno literaturo, seznam tistih, ki so pomagali in podatke o drugih virih, npr. zemljevidih, neobjavljenih delih itd.⁴⁰ Glavni cilj individualnega dela učencev je, da se preverja sposobnost izdelave samostojnega raziskovalnega izdelka z lastnimi zaključki ob uporabi ustreznih virov informacij. Individualna naloga je razširjeni esej in je podobna slovenski raziskovalni nalogi, le da je angleška naloga sestavljena iz raziskovalne naloge in iz poročila o raziskovanju, ki vsebuje metodologijo raziskave (namen, vprašanja, zasnovo, zbiranje podatkov, težave ipd.).

Predstavljeni izpitni učni načrt (E) za izpit GCE predstavlja sodobni način preverjanja in ocenjevanja znanja učencev. Poglobljeni študij zgodovinske teme predstavlja več možnosti za metodično in didaktično pester pouk, individualne naloge učence navajajo na samostojno delo, šolsko interno delo pa omogoča dodatno izbiro in poglobitev učne vsebine. Vsi trije načini predstavljajo veliko odprtost pri izbiri učne vsebine in tudi pri načinu pridobi-

³⁷ Ibid., str. 36, 41.

³⁸ Ibid., str. 31, 42–45.

³⁹ Učitelji si pomagajo s posebnimi priročniki, ki jim svetujejo načrtovanje in organiziranje tega dela. Npr. Parsons, M. (1989). *History. Coursework Companion*. Charles Letts (Scotland) Ltd. in Rayner, E., Stapley, R. (1989). *GCSE World History Coursework. Longman Coursework Guides*. Harlow: Longman Group UK Limited.

⁴⁰ GCE History, Advanced level Syllabus. (1998). London: London examinations, str. 31, 46–51.

vanja znanja ter omogočajo razvijanje številnih sposobnosti, ki so značilne že za zgodovinske raziskovalce. Ker je v Sloveniji že veliko zbirk zgodovinskih virov, bi se te oblike dela oz. oblike preverjanja ali ocenjevanja znanja lahko uporabljale tudi pri srednješolskem pouku zgodovine v Sloveniji. Individualna naloga pa bi bila lahko tudi sestavni del mature in bi bila interno ocenjena ter bi predstavljala od 20 do 30% celotne ocene.

Zaključek

Pozitivna stran angleških izpitnih učnih načrtov je, da vsebujejo gospodarske, družbeno-socialne, kulturne, pa tudi znanstvene, tehnološke in verske teme. Negativna stran pa je, da izbrani učni načrti oz. njihove široke in poglobljene teme, ki vsebujejo samo politično, vojaško ali diplomatsko zgodovino, ne vsebujejo tudi družbene, kulturne in gospodarske ter obratno.⁴¹

Izbor širokih tem pa tudi pomeni, da učenci spoznajo samo določene zgodovinske dogodke in procese. V Veliki Britaniji že v starosti od 14. do 16. let poznajo to izbirnost, kar pomeni, da se učenci štiri leta učijo samo izbrane teme. Če so npr. izbrane samo teme, ki poudarjajo britansko zgodovino, potem učenci ne poznajo tako svetovne zgodovine.

Na podlagi analize angleških učnih načrtov (GCSE in GCE) lahko predlagamo, da bi tudi slovenski učni načrt lahko nakazal teme, ki bi se obravnavale poglobljeno oz. teme, ki bi bile na izbiro. Seveda pa bi morali takšne učne načrte upoštevati tudi sestavljavci izpitnih katalogov. Ravno tako pa bi lahko tudi slovenski izpitni katalog za zgodovino vseboval splošne in poglobljene teme kot je to npr. pri angleškem izpitnem učnem načrtu (D) za izpit GCE ali izpitnem učnem načrtu (A) za izpit GCSE.

Literatura

Assessment and examination in the secondary school. (1990). A practical guide for teachers and trainers. London and New York: Routledge.

GCE Advance and advanced subsidiary examinations subject cores for History. (1997). London: SCAA.

GCE History, Advanced level Syllabus. (1998). London: London examinations.

GCSE Regulations and Criteria. (1995). London: SCAA.

GSCE History A (incl. Short Course). (1998). Mark Schemes with Examiners' Comments, June 1998. London Examinations GCE: Educational Excellent Foundation.

History in the National Curriculum. (1995). London: HMSO.

History, 1998 Syllabuses A, C, D and E. (1998). London: London examinations.

<http://www.holycross.ac.uk/Subjects/History.htm> (A-Level History, Holy Cross Sixth form College, Internet: avgust 1999).

<http://www.crownbc.com/qca/qlalev1.htm> (Qualifications at A level, Internet: avgust 1998).

<http://www.sky.co.uk/history/classroom/teachers/ulega97.htm> (GCSE History 1997 – Syllabus A 1325 Modern World History, Internet: avgust 1998).

Lewin, J. (1995). A and AS level, The present state of play. V: Teaching History. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 209–217.

Marsh, C. J. (1993). Key concepts for understanding curriculum. London: The Falmer Press.

McAleavy, T. (1995). Meeting pupils' learning needs. Differentiation and progression in the teaching History. V: Teaching History. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 153–168.

⁴¹ The European Content of the School History Curriculum. (1995). Strasbourg: Council for Cultural Co-operation, str. 32–34. Izipitne učne načrte izdajajo izpitni centri za vsako šolsko leto posebej.

- Medley, R., White, C. (1995). Assessing the national curriculum. Lessons from assessing history. V: *Teaching History*. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 218–229.
- Mihevc, B. (1990). Reforma srednjega izobraževanja v Veliki Britaniji. V: *Primerjalne raziskave srednjega izobraževanja v nekaterih evropskih državah*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, str. 183–209.
- Parsons, M. (1989). *History. Coursework Companion*. Charles Letts (Scotland) Ltd.
- Rayner, E., Stapley, R. (1989). *GCSE World History Coursework*. Longman Coursework Guides. Harlow: Longman Group UK Limited.
- Rayner, E., Stapley, R. (1997). *GCSE World History, Longman Study Guides*. Harlow: Addison Wesley Longman.
- Sylvester, D. (1995). Change and continuity in history teaching 1900–1993. V: *Teaching History*. London, New York: Routledge, The Open University Press, str. 9–23.
- Teaching History*. (1995). London, New York: Routledge, The Open University Press.
- The European Content of the School History Curriculum*. (1995). Strasbourg: Council for Cultural Co-operation.
- Townley, E. (1998). *A-level and AS-level Modern History, Longman Study Guides (Updated edition)*. Harlow: Addison Wesley Longman.
- White, C. (1992). *Strategies for the assessment and teaching of History. A handbook for secondary teachers*. Longman.

Danijela Trškan

Učni načrti za srednješolsko zgodovino v Franciji

Uvod

Obvezno šolanje v Franciji traja od 6. do 16. leta.¹ Zgodovina ne obstaja kot posebni predmet v Franciji, ampak je vedno v povezavi z geografijo. Tako je predmet zgodovina-geografija obvezen predmet v kolidžu oz. nižji srednji šoli, to je od 10. do 14. leta starosti (razredi se imenujejo 6., 5., 4. in 3. razred). Učbeniki za te stopnje so skupni za zgodovino in geografijo.²

Zgodovina-geografija pa je predmet tudi v srednjih šolah oz. na višji stopnji srednje šole (liceji), ki so od 15. do 17. leta starosti (razredi se imenujejo 2., 1. in zaključni letnik).

¹ "Država določa smernice izobraževanja in učne programe, nadzira usmerjanje v učiteljski poklic in usposabljanje učiteljev, upravne zadeve v zvezi s šolskim osebjem, določa položaj in pravila delovanja izobraževalnih ustanov ter skrbi za učna in druga delovna mesta v šolah." Lipužič, B. (1997). *Evropska šola med državo in civilno družbo. Upravljanje šolskih sistemov*. Nova Gorica: Educa, str. 66. "Kljub podrobnemu, od ministrstva predpisanemu predmetniku, kriterijem za vsako obdobje napredovanja učiteljev glede na nadzor (inšpekcijo), izdajanjem učbenikov in pedagoških priročnikov, pa so /.../ francoski učitelji bolj avtonomni kakor angleški. Vsa zapletena procedura v praksi namreč odpoveduje. Učitelj ima strokovna pooblastila, ne čuti se odgovornega ne institucionalnim ne lokalnim avtoritetam, razlike v hierarhiji so majhne. Birokratske strukture in ideologija centralne kontrole, dejansko bolj kot ne neučinkovite, varujejo pred bolj realnim pritiskom lokalnega, institucionalnega izvora oz. pred t.i. pritiski 'od spodaj'." Rutar Ilc, Z., Rutar, D. (1997). *Kaj poučujemo in preverjamo v šolah*. Radovljica: Didakta, str. 200.

² Na koncu kolidža morajo učenci opravljati izpit iz treh predmetov (francoščine, matematike in zgodovine-geografije). Rezultat izpita so ocene, ki so jih učenci pridobili pri teh treh predmetih ter rezultati 4. in 3. razreda.